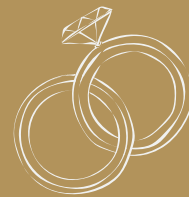
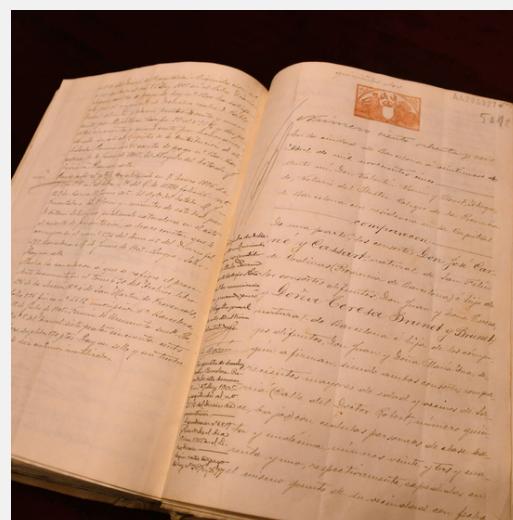

CAPÍTOLS MATRIMONIALS ENTRE ENRIC PRAT DE LA RIBA I SARRÀ I JOSEFA DACHS I CARNÉ

Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, Valentí Marín i Llovet, Protocolo de los instrumentos públicos, 1905, gener, 2 – 1905, abril, 29, f. 502r-509v. (AHPB, 1.453/15; f. 502r-509v)

Amb aquests documents es definia la quantia i els tipus de béns que les respectives famílies aportaven en el moment de concertar un matrimoni.

ELS CAPÍTOLS MATRIMONIALS

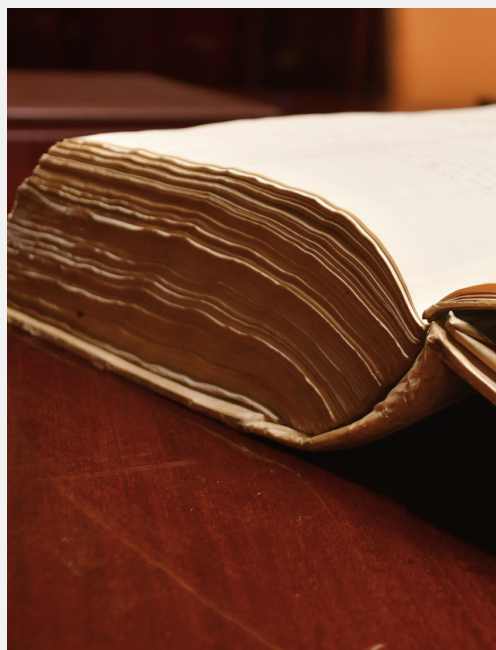
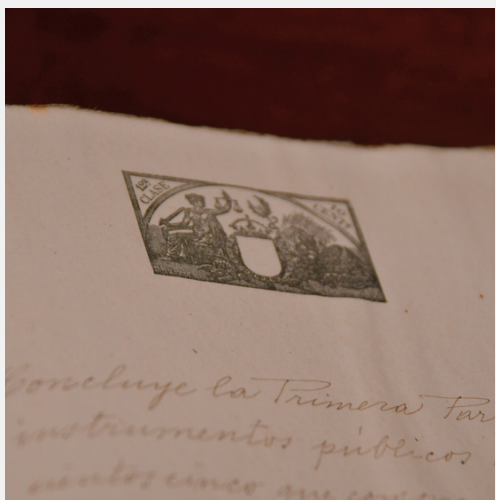
Aquesta tipologia documental aparegué com a tal a inicis del segle XVII. Amb els capítols matrimonials es fusionà el conjunt de documents amb els quals es materialitzava la contractació matrimonial en els segles XIV i XV.

Amb aquests documents es definia la quantia i els tipus de béns que les respectives famílies aportaven en el moment de concertar un matrimoni. També s'establia el complex règim de traspàs dels béns i el règim de drets sobre la possessió i l'ús sobre aquests béns, contemplant tots els horitzons de l'existència de fills o filles i la casuística de la mort prematura o no d'aquells.

En el segle XIX es veurà decreïxer el nombre de capítols signats pels canvis socioeconòmics de la societat, que alhora van comportar canvis legislatius. Així, la industrialització originà que els béns familiars no sortissin del patrimoni sinó que es generessin majoritàriament amb activitats externes a la família. Aquesta realitat es va conjugar amb l'entrada en vigor de la nova legislació del registre de la propietat i de la llei de garanties hipotecàries, i amb la implantació de la nova fiscalitat sobre les donacions i herències. L'afonament d'aquesta tipologia documental s'accelerà als primers anys del segle XX.

Enric Prat de la Riba i Sarrà fou un destacat polític de finals del segle XIX i primers anys del segle XX.

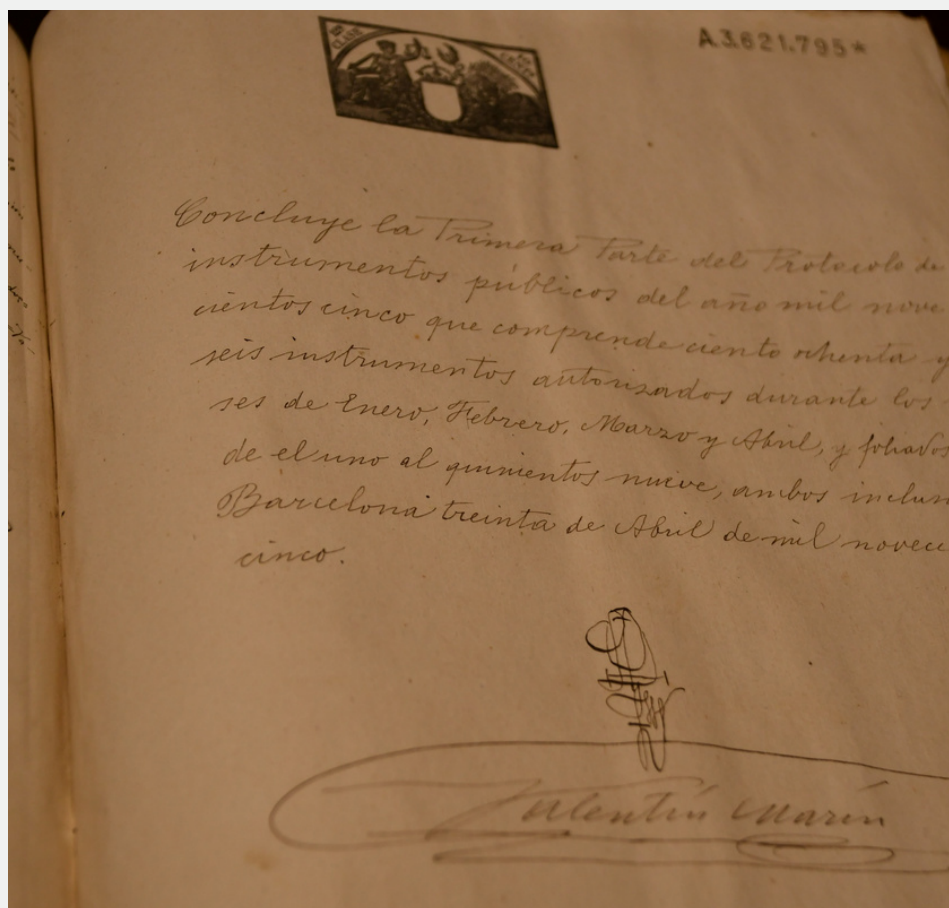

EL PERSONATGE

Enric Prat de la Riba i Sarrà fou un destacat polític de finals del segle XIX i primers anys del segle XX. Malgrat que morí amb només 46 anys, la seva obra de gestió per modernitzar Catalunya dins de la visió del catalanisme és de les més reeixides de la història contemporània de Catalunya. La doble vessant de jurista i escriptor es va conjugar essent redactor, amb dos companys d'estudis, de la Revista Jurídica de Catalunya, en el 1895. El mateix any va participar en les tasques de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona. En 1891 fou escollit secretari de la junta de la Unió Catalanista i va intervenir en la preparació i els debats de l'assemblea de Manresa que va aprovar les Bases de Manresa, document que establia les bases per la devolució de les Constitucions catalanes derogades amb el Decret de Nova Planta de 1716.

Prat de la Riba va ser president de la Diputació de Barcelona entre 1907 i 1914. Home que va saber trobar complicitats i sumar tarannàs polítics diversos, impulsà la creació de la Mancomunitat de Catalunya, de la qual va ser el primer president, el 6 d'abril del 1914 fins a la seva mort, aconseguint el suport per a la Lliga Regionalista del catalanisme republicà d'esquerra i dels catalans dels partits dinàstics espanyols per l'aprovació, el 1913, del reial decret que autoritzava les diputacions provincials a mancomunar-se amb finalitats exclusivament administratives.

Des de la Mancomunitat de Catalunya es posaren les base de la modernització, en múltiples àmbits, de la Catalunya contemporània.

EL DOCUMENT (1)

El 29 d'abril de 1905 Enric Prat de la Riba i Sarrà i Josefa Dachs i Carné atorgaren aquests capítols matrimonials previs al seu enllaç.

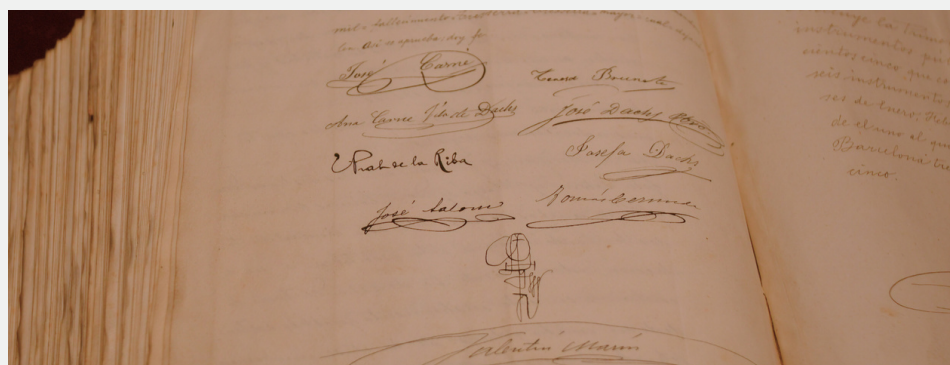
Enric Prat de la Riba i Sarrà estigué acompanyat pel matrimoni format per Josep Carné i Cassart i Teresa Brunet i Brunet, amb els que residia a la vila de Sarrià, Josefa Dachs i Carné fou acompanyada per la seva mare, Anna Carné i Cassart, vídua de Joan Dachs i Tresserras, pare de Josefa, i per Josep Dachs i Carné, germà de la núvia, prevere de Vic.

Josep Carné i Cassart i Teresa Brunet i Brunet, feren donació de tots els béns i drets, de qualsevol classe, en el moment de la seva defunció a Enric Prat de la Riba i Sarrà, «a quien han querido y quieren como hijo y como hijo han tenido», establint el conjunt de «pactos, reservas y sustituciones». Els pares de Prat de la Riba ja eren difunts en el moment d'atorgar-se aquest document.

El dot de la futura núvia, Josefa Dachs li vingué per donacions de la seva mare i del seu germà. En el cas de la mare, Anna Carné i Cassart, vídua i usufructuària dels béns de Joan Dachs i Tresserras, pare de la núvia, entregà a la seva filla, la núvia, 10.000 pessetes «en metálico y billetes del Banco de España» en execució del llegat que el difunt pare de la núvia establí per quan aquella contragués matrimoni o complís els 25 anys. El germà de Josefa, Josep Dachs, li feu donació de 5.000 pessetes. Establint que si Josefa moria sense descendència o que aquests morissin sense edat de testar, la dita quantitat retornaria al donador o bé als seus successors si ja hagués mort.

D'aquest dot, de 15.000 pessetes, se'n feu càrrec el nuvi, Enric Prat de la Riba, «para major sobrellevar las cargas consiguientes al celebrado matrimonio» però estipulant que «debiendo restituir el importe de la misma a doña Josefa Dachs o a sus sucesores, al tiempo de disolverse el matrimonio» o bé amb les salvetats establertes per les donacions dels capítols segon i tercer.

El nuvi va fer entrega a la núvia de la quantitat de 5.000 pessetes en qualitat d'esponsalici. Aquell calia que assegurés la quantitat resultant de la dot i l'esponsalici amb una hipoteca. En el cas del document que presentem, els representants de la núvia, la seva mare i el seu germà, manifestaren que es constituïria en escriptura separada.

El 29 d'abril de 1905 Enric Prat de la Riba i Sarrà i Josefa Dachs i Carné atorgaren aquests capítols matrimonials previs al seu enllaç.

PER CONÈIXER MÉS

Díaz Martí, Carles
«Els capítols matrimonials com a font demogràfica i socioeconòmica a l'edat mitjana»,

Arxiu de Textos Catalans Antics,

Institut d'Estudis Catalans, Ateneu Universitari Sant Pacià, vol. 34 (2022), p. 91-300.

Ros Massana, Rosa (ed.),
Els Capítols matrimonials. Una font per a la història social.

Biblioteca d'Història Rural, Col·lecció Fonts, 6.

Girona: Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines, Centre de Recerca d'Història Rural (Institut de Recerca Històrica) de la Universitat de Girona, Documenta Universitaria, 2010.

EL DOCUMENT (2)

Els dos contraents pactaren que el que sobrevisqués seria l'usufructuari de tots els béns, però assumint les obligacions del premort.

Alhora, els dos contraents pactaren que en el cas que un dels dos morís sense atorgar testament el supervivent tindria llibertat total per designar hereu entre els fills del projectat matrimoni, podent revocar tantes vegades com considerés tant els actes entre vius com els d'últimes voluntats. També establiren que si un dels dos cònjuges moria sense testament atorgat, i sense fills o bé que aquests morissin abans de l'edat de testar, el premort feia donació al supervivent de tots els béns i drets que deixaria el dia de la seva defunció.

Com es pot veure, els capítols matrimonials estableixen les aportacions de les famílies dels dos nuvis al proper matrimoni, i, alhora, estableixen tot el règim de successions i drets sobre aquests béns amb tota la casuística.

Els dos contraents pactaren que en el cas que un dels dos morís sense atorgar testament el supervivent tindria llibertat total per designar hereu entre els fills del projectat matrimoni.

